

Rozhovor - Lukáš (1. kolo)

Demografické otázky

Pseudonym: Lukáš

Věk: 41

Pohlaví: Muž

Gender: Muž

Občanství: ČR

Délka rozhovoru: 56 minut

T: Kde jsi slyšel o XR poprvé?

R: Hmm. Četl jsem to myslím na britských listech, což je takový levicový plátek.

T: Ty jsi řekl britský, ale jsou to třeba české stránky o britských listech nebo jaké to jsou listy?

R: Ano, ano. On to rediguje Jan Šulík z University of Glasgow, vede česká studia, ale je to teda česky psaný.

T: Jaká doba uběhla mezi tím, kdy jsi o nich poprvé slyšel nebo tedy přečetl a mezi tím, než tě napadlo se k nim přidat či se setkat?

R: Asi měsíc. Vyskočila na mě potom přednáška na Facebooku, což byla první přednáška v Brně Extinction Rebellion, na kterou jsem náhodou zavítal, a tím se to nějak rozjelo.

T: Po měsíci ses k nim přidal, co tě na nich zaujalo, že tě to k tomu přivedlo?

R: To těžko říct, já si na to vlastně nevzpomenu, co byl ten motiv, protože je to přesně 3 roky. To bylo na jaře v březnu 2019, kdy jsem byl na té přednášce a vlastně celou dobu jsem zrovna na těch britských listech četl o ropný krizi nebo ropným zlomu, že dojde ropa a podobně, což se neukázalo jako pravda (smích) a hmmm... No těžko říct, no. Environmentální tematika mě zajímala, ale nikoli že by mě vyloženě drásala srdce no. Tak z nějaký zvědavosti asi. Nemyslím si, že bych nějak dlouhodobě se trápil klimatickou změnou a vlastně ani nevím, jaké bylo mé poznání o klimatické změně v momentě, kdy jsem na tu přednášku přišel. Tak asi jak ostatní lidi, kteří nežijou úplně stoprocentně v mainstreamu, ale nejsou úplně na straně nějakýho širšího klimatickýho povědomí, nedej bože v klimatickým aktivismu. V

mainstreamu zableskne nějaká zpráva, jak roztávají polární čepice nebo prostě přijdou extrémní klimatické jevy, tak to samozřejmě člověk zaregistroval, ale asi nějaký hlubší povědomí o klimatické změně jsem neměl. Takže spíš nějaká zvědavost asi. A hlavně ta pozvánka vlastně byla, asi koncipovaná takovým způsobem, že všechno je špatně, pojďte si to poslechnout no (smích).

T: Tak on ne každý právě zareaguje na takto formulovanou pozvánku, která je podána tak negativně. A ty sis spíš řekl, jo asi je to pravda, podívám se tam a nezávisle si to poslechnu nebo tě hned napadla myšlenka, že půjdeš dělat aktivismus nebo jak?

R: Hmm, to ne. Ale vlastně po té přednášce a už nevím jakým způsobem... Jo, vyplnil jsem formulář a přišel mi email, tak jsem šel na první schůzku nějakou.

T: Jak na tebe hnutí zprvu působilo na první schůzce či zpočátku tvé participace?

R: Jako... Cizí lidi, různí... (smích) Těžko říct. Jakože jo, lidi, který neznám a kteří mají jiný životní styl a zájmy evidentně a kdybychom se někde jinde potkali, tak bych asi neměl si s nimi o čem povídat. No jako takový byl ten první dojem. To se vlastně po těch třech letech hodně mění. Už ty lidi tak nehodnotím, co já vím, podle toho jak vypadají nebo jak reagují a tak.

T: Ještě ohledně toho začátku. Jaký si měl očekávání, když jsi jim tam poslal ten formulář? Měl jsi nějaká očekávání před tím vstupem jako takovým?

R: Já jsem na té přednášce, nevím, mám pocit, že reagoval nějaký autopilot bez nějakého hlubšího zvědomění si třeba tý krize. Protože tam na té přednášce Extinction Rebellion se dozvíš úplně všechno jako novou informaci (smích). Jako to je docela aaa civilizace tady zkolabuje velmi pravděpodobně a ty si tohle připustit, někdo to neudělá vůbec, někdo se z toho složí hned a někdo nějak jako po částech s tím bojuje nebo se s tím babrá a vlastně po té první přednášce jsem neměl pocit, já musím všechno zachránit, nebo sám sebe nebo všechno a jdu do toho a jdu na přednášku. Spíš jako, hale je tady nějaký problém, a když máš čas a víš o něm, že je tady problém, tak by si ho měl řešit (smích). Takže asi takhle. Takže nebylo to jako wow, jdeš zachránit lidstvo (smích), tou svojí činností, ale jako je tady problém, který asi nemá teď nějak velkou podporu, je to důležitý a mělo by se to řešit no. Nebral jsem to jako rebelismus a nějaký sebeobětování a poslání a tak, ale spíš jakoby věc, hale kámoš potřebuje přestěhovat skříň (smích). Spíš blíž této rovině než řešíme globální věc.

T: Když už jsi tam nějakou dobu, zadal sis sám sobě nějaký cíl, ať už konkrétní či obecný, které si chtěl v rámci participace dosáhnout? A daří se ti to?

R: Já si tam dlouhodobé cíle vlastně nedávám, což je vlastně zajímavé... Vlastně ani v životě si dlouhodobé cíle nedávám, přestože jsem hodně organizovaný člověk, hmm... Tak si spíš dávám nějaký krátkodobý věci. A v tom hnutí dlouhodobý cíl vlastně nemám. Ten dlouhodobý cíl je... Ten je jasnej jo, Extinction Rebellion má nějaký tři hlavní cíle a já s nima souzním a snažím se dělat věci, kterými bychom těch cílů dosahovali, a osobní cíle si v tom hnutí nedávám vlastně. Protože ono se to furt nějak mění... To hnutí, ta jeho strategie, ty zdroje, který máme, jako lidi. Takže kdybych si dával nějaký dlouhodobější hmatatelný cíle, tak jich určitě nebudu dosahovat, no. Co se týká těch míň hmatatelných cílů, tak to bude vydržet u toho, nevyhořet... Mít balanc mezi tím, dosahovat nějakých výsledků versus neupínat se k nim (smích), aby člověk nevyhořel. To znamená být maximálně efektivní a nezabředávat do nějakých věcí, který nás třeba nikam neposouvají a nějak to správně vyhodnotit, aby z toho člověk nebyl frustrovanej, když to dělá ve volným čase. Aby neobtěvoval rodinu za něco, co nedává ten výsledek no (smích). Jakože jo, člověk má práci, pak má tady tohle, pak má rodinu a musí nějak vybruslit, vybalancovat z toho časového omezení. Důležitý pro mě je, aby ne aby všichni byli happy (smích), ale abych já z toho byl happy, že vidím děti vyrůstat, že jim můžu věnovat dost času a že jsme s přítelkyní šťastní a zároveň, že můžeme hýbat s touhle věcí.

T: Máš pocit, že se ti daří vyhýbat se té frustraci či tomu, aby tě to zaneslo někam, kam nechceš?

R: Asi jo, asi jo. Protože já se tím... Myslím si, že se tou věcí, respektive tím hnutím teďka nenechávám úplně zcela pohltnit, že třeba dělám jenom partikulární věc, a to je, že dělám přednášky a nějak je zajišťuju a vzhledem k tomu mému osobnostnímu nastavení, tak jako do tý organizační části toho hnutí a vymýšlení té strategie, tak intuitivně, instinktivně se do toho úplně nezařazuju, protože nevim, nevim. Ale cítím, že je to tak, že na tom spíš participují jiní lidi, byť jsem jako mohl v tom být víc angažovanej a mít tam významnější roli, ale potom nebažím, spíš jsem pro to, až se ta strategie nějak upeče, tak pomoci s její realizací. A vymýšlet strategii samozřejmě je náročný a zabere to spoustu času, a prostě jsem to tak jako odignoroval, a tím pádem nějaký ten čas na tu rodinu mi zůstává, takže si myslím, že se tady spojuje to moje přirozený nastavení, že nechci... Není mi vlastní s lidma v nějaký skupince něco vymýšlet, jsem spíš takovej analytik asi, že dělám věci sám, myslím si. Takže se

neúčastním tý strategie v takový míře, a to se spojuje s tou potřebou vlastně (smích) na tom nevyhořet.

T: Když jsme u těch cílů a strategií. Jak vnímáš cíle a strategie XR?

R: Hmm. Mně přijdou geniální, ale možná že je to tím, že jsem třeba naivní nebo málo sečtělý nebo prostě neznalý sociologické historie jako takové a jiných hnutí. Byť si myslím, že je to postavený a je to součástí i našich přednášek, že je to postavený na historickém bádání a hnutích, který prostě dokázali vybojovat věci, který v momentě, kdy to dělali, byly nepředstavitelný, viz. Freedom Riders a Martin Luther King a podobně. Takže ta strategie je v podstatě stejná, byť se svět od té doby posunul, ale já nevím, v Americe ten rasismus je hluboce zakořeněnej do teďka jo (smích), takže myslím si, že se svět posunul, ale spíš technologicky než mentálně za těch šedesát let nebo kolik. Takže mně se ty cíle líbí, já s nima souzním, protože celá vědecká komunita říká, že jsme absolutně na hraně a tahle politická reprezentace vlastně nic nedělá, takže ten první cíl je, říkejte pravdu, respektive bijte na poplach a dostaňte, já nevím, klimatický zpravodajství do večerních zpráv jako každodenní věc (smích), nebo já nevím, nezavírejte před tím oči. Úplně a maximálně musí zviditelnit tenhle průšvih. To si myslím, že je jasný, jako já vlastně nemám absolutních pochyb o tomhle. A ty další cíle jsou, vlastně vyřešme ten problém. Netlačíme, neříkáme jak, ale těch studií a výstupů pro každou zemi jsou mraky, jakým způsobem ta dekarbonizace má proběhnout, a ten třetí cíl si myslím, že je taky perfektní a to je dosáhneme tady tý transformace nějakou sociálně spravedlivou cestou. Hmm. Což teď se snažím vybavit, kde dál tu sociální spravedlivost ještě vnímám krom tohoto... Tak jako všude (smích), protože se nám nějak vytrácí, zvláště když nám teď vyhrála tady konzervativní pravice. Hmm. Tak jo, to je k těm cílům. A k těm metodám, který XR má. Já jsem vzhledem k tomu věku, který jsem zmínil, tak tady převrat proběhl když mi bylo 9 v roce 89, takže já jsem vyrostl ještě tak nějak za totáče, v hlubokém komunismu a já jsem strašně vychovanej respektovat autority a mám s tím do teď problém, a když jdeme dělat nějakou narušivou akci, tak nemám problém třeba s tou konfrontací s policií, protože to jsou profesionálové, tak se s nima pobavím (smích), ale spíš mám problém s tím, že dělám něco, co se jako nedělá (smích), takže z toho se mi hluboce klepou kolena, a vlastně to nechci dělat. Na druhou stranu, je to právě to, co přitáhne pozornost k tomu danému tématu, když někdo někde takhle šaškuje a to si ale samozřejmě nemyslíš, že bychom šaškovali a jako... Kdybych měl pocit, že šaškujeme, tak to samozřejmě nedělám. Každopádně, jenom zpět, abych odpověděl. Ty principy vlastně tady toho hnutí jsou přitáhnout mediální pozornost k tomu danému problému, ukázat na to, že politici nás ženou

do nějaký propasti a vytvořit nějaký dilema a hlavně za velmi krátký okamžik. Kdybychom na to měli třicet, padesát let, tak si můžem asi dovolit jinou strategii. Ale vzhledem k tomu, že na ten obrat je strašně málo času, jak říkáš teď Sir David King, vědecký poradce britský vlády v důchodu teď čerstvě, tak říkal, že na to zatáhnout za ruční brzdu máme tři, čtyři roky. Abychom měli výrazně nějakou šanci zamezit nějakým katastrofálním následkům a nějaký výrazný migraci nebo zvládnutelný migraci. Tak vzhledem k tomu času jaký máme, tak prostě volíme metody, který volíme, a mně přijdou naprosto adekvátní. To znamená blokovat dopravu, posprejovat něco, cíleně něco rozflákat, protože prostě tady budou umírat miliony až miliardy lidí a tvářit se, že se nic neděje, je to největší pokrytectví no. Takže prostě bít na poplach mi přijde strašně adekvátní, akorát vzhledem k tomu, že to riziko je někde daleko v budoucnu, tak to není vidět, ale tu krev na rukou máme tím, že nic neděláme, vlastně už teď a tohle je těžký vysvětlit, těžký pochopit a těžký si to připustit, zvnitřnit a nějak si to prožít emočně a děje se mi jenom když o tom teď mluvím, a protože jinak když dělám tu akci, tak to vnímám jenom, že dělám něco správnýho, něco nárušivýho, ale to co mě tam dohnalo je to, co jsem teď popisoval. Takže vnímám ty cíle a metody XR jako plně obhajitelný, přirozený. Nicméně tím, jak je ten problém někde v budoucnu, respektive v těch jižních oblastech od nás ta klimatická krize přerůstá v katastrofu, tak tady ještě ne, tady zatím na ty následky klima krize dáváme 2 % hrubýho domácího produktu a bude se to zhoršovat, ale nikdo to zatím nevidí. Je to něco, jako když nám ve sklepě hoří požár a my o tom ještě nějak moc nevíme, respektive to můžeme přehlížet. Až nám to propukne tady do obýváku, tak se možná otočíme a budeme se dívat jinam a za náma budou hořet záclony. Záleží na tom establishmentu jo, jak se k tomu postavíme. Nevím, jestli si viděla teď ten Don't Look Up, jak dlouho jsme schopni ignorovat zjevnou věc. Pro nás pro aktivisty tohle bylo takové za dostiučinění, jak vlastně v tom člověk žije, tak tady do prdele vám celá vědecká komunita říká, že je to absolutně katastrofální problém, politici mezitím přešli od denial, to znamená popření, tak přešli k nějaký zdržovací taktice, respektive jako politickoekonomická sféra, protože mám pocit, že už se nedají oddělit. Tak to je k těm cílům a k té strategii.

T: Jak jsi říkal, že ty sám si vyrůstal ještě za komunismu a máš pořád ten respekt k autoritě, tak máš problém s tou konfrontační akcí, když se porušuje ten zákon, tak tedy řekni mi, jakou pozici si děláš či děláš v rámci XR? A jaké různé role jsi zkusil?

R: Já jsem tady v Brně. Brněnská skupinka byla nebo je... No o pár lidech, scházelo se nás na začátku klidně i dvacet, takže to bylo zajímavý a ty role, který tam jsou, jsou třeba, že někdo plánuje akce, někdo se věnuje získávání lidí, někdo přednáškám a tak. Já jsem dělal

přednášky, ale teď v tom Brně vlastně mám pocit, že jsem ten, kdo to táhne (smích), protože ta skupinka tak nějak umřela a z toho hnutí teď jediná aktivní část je ta část, která se zaměřuje na jeden specifický projekt, který je inspirovaný Insulate Britain, to znamená, že to hnutí jako takový dřív dělalo různé akce jako i vzdělávací, ty náruživý i nějaký info stánky a podobně. A teď jsme se dohodli, pár lidí, jsme si stoupli tak trochu bokem mimo to hnutí a děláme vlastně jeden druh akce a to je jak říkám, to Insulate Britain. Bude to inspirovaný Insulate Britain. Bude to blokování dopravy a je za tím schované jeden jednoduše specifické požadavek, který jsme teď předali na vládu. A z toho Brna, to jsem já a jeden dva lidi a zbytek teď ty brněnský skupinky tak nějak spí, tak já doufám, že uděláme první kolo tady té akce a že se probudí a přidají se.

T: Předtím než jsi vstoupil do XR, byl jsi ještě v jiném hnutí? Nebo v jiném aktivismu?

R: Ne.

T: A současně jsi ještě někde jinde?

R: Ne. Oslovil mě kamarád, jestli bych nechtěl k nim do Starostů (smích), ale to jsem nějak vlastně nerefletoval vzhledem k rodině a vzhledem k tomuto.

T: Je to těžká otázka, ale kdyby jsi byl schopen mi vylíčit, jak chápeš a vnímáš klimatickou změnu. Co to pro tebe znamená?

R: Já si myslím, že je to tak, že člověk má vlastně několik osobností, respektive že dokáže přepínat mezi tím, co zrovna potřebuje. Jako je doma ten táta, je v práci ten manažer a je venku jako kluk, co jezdí na kole, v tělocvičně ten fotbalista. No a pak je ten člověk žijící na planetě s další tlupou sedmi osmi miliard lidí a tomu hrozí, že když to nezvládnou, tak se jim ta civilizace zhroutí. A to ta celoplanetární plus tady i v té České republice... Ono s tím klimatickým aktivismem je spojená klimatická spravedlnost, a to je vlastně jistý druh nějaký sociální spravedlnosti. Takže mě se sociální témata od té doby začaly silně dotýkat, mám silně levicově orientovaný názor od toho, co jsem to začal nějakým způsobem vstřebávat celý tento problém a ještě jednou mi zopakuj otázku? Myslím, že ji vím, ale že si ji radši poslechnu ještě jednou.

T: Jo, jak prosím chápeš a vnímáš klimatickou krizi, co pro tebe znamená?

R: Já ji chápu jako v příčině, tak v důsledku. Ten důsledek je variabilní, dle toho, co se nám podaří, ale minimálně, tak jak tady bylo tříletý sucho, 2016, 2017, 2018, tak se říkalo, ještě

jeden dva roky takovýho sucha a má Evropa velký problém se soběstačností, respektive s potravinovou bezpečností. To stejný teď Ukrajina, kde je, já nevím, 40 % pšenice jako sýpka Evropy a jako Evropa nebo Afrika bude mít problém s potravinovou bezpečností, no. Ale když to vztáhnu k té klimatické krizi, tak to je prostě ono jo. Ono během jedné, dvou dekád, to může tak vyeskalovat, že prostě bude hlad a jak se říká, já tomu strašně věřím, že lidi dělí od revoluce tři chody. Seber mi snídani, oběd a večeři, a vezmu lopatu a umlátím souseda, protože má rýži. Lidi nechápou tu křehkost toho systému a ani ten systém není nějak zabezpečený proti tady tomu výpadku a je náchylný na tenhle výpadek, takže si myslím, že během jedné, dvou dekád se to otřeše v základech, protože nebude v krámě jídlo, začne trochu panika, takže se lidi budou náhodně předzásobovat a o to víc to jídlo dojde, a tím pádem se potom zhroutí ekonomický systém. Všichni začnou vybírat prachy, vznikne panika, zhroutí se sociální systém, nebudou vyplácet dávky, tím pádem se zhroutí politický systém, a tím pádem nám tady nastoupí nějaký despota, který řekne, já vás všechny spasím a samozřejmě (smích) lidi v době blahobytu naletí kdejakým idiotům, tak o to líp naletí potom jiným ještě větším idiotům v momentě, kdy dojde k tady té krizi. Takže ten kolaps může, a jsou vlastně studie od lidí, co se věnují udržitelnosti, kteří tvrdí, si dali pět a pět dohromady, tak říkají, k tomu dojde během jedné dvou dekád a bude to něco jako arabské jaro v Africe a může to být evropský jaro nebo celosvětový jaro jo. A teď je otázka, který z těch globálních systémů se zhroutí a jak, respektive do jaké míry. To znamená, ten důsledek, který já tam vidím, je, že v nějaký minimální míře se to stoprocentně stane ještě za mého života, jenom co si přeju je, aby naše děti nešli bránit hranice, protože se sem požene větší, miliony lidí z jižních států, kteří nebudou mít co jíst a který se stěhují díky tomu, že bohatá a vyspělá Evropa historicky (smích) vypustila nejvíce emisí. To je ta klimatická nespravedlnost, která bohužel dopadá na ty, kteří nezpůsobili tuhle krizi. Takže pokud se nám podaří dostatečně zburcovat lidi, aby se domáhali nějaký udržitelný a důstojný budoucnosti, tak možná tahle vlna nebude až tak hrozná a hlavně se třeba i připravíme na to, že v budoucnu budeme solidární. Ale pokud se na to úplně vysereme (smích), sorry (smích) a vyhraje pravicový vidění světa a netolerantní a individualistický, tak k té válce dojde. Tak to je ten důsledek. No a ta příčina, to si myslím, že je jasná. Tak prostě ta ropná lobby je tak silná a je mnohem silnější než tabákový průmysl, který dokázal vrtět veřejným míněním i politikou do té míry, že přestože to bylo jasné, černý na bílém, že existuje korelace mezi kouřením a výskytem rakoviny, přímo kauzalita, tak byli schopni několik dekád tohle popírat jo a podplácet senátory. A tihle stejní lidi, vlastně... Velmi málo tady těch lobbistů, malé desítky (smích), jsem viděl v dokumentu, který lidi se toho účastnili a i o tom svým angažmá mluvili otevřeně, tak tihle lidi pracovali pro ropný

společnosti, protože je mnohem těžší vyvrátit lež než ji šířit, šířit dezinfo mezi lidi je prostě náramně jednoduchý, ale vyvracet je prostě těžký. Takže šířit dezinfo o klimatické změně, o skleníkovém efektu, o vlastně celé té problematice je náramně jednoduchý. Vezměme si tady třeba Václava Klause, kterýho nechápu, že může někdo ještě někam zvát jako nějakou personu, když vlastně nemá co říct (smích), nemá vlastně k žádnému tématu co relevantního sdělit krom toho, co udělal on (smích), ale ne co je správně. A teď jsem ztratil nit, tak mě nahod' zpátky prosimtě (smích).

T: Bavit jsi se o tom, že to zároveň bereš jako příčinu.

R: Jojojo. Jasně. To propojení tý ropný lobby, prostě těch, já nevím, sedm nejbohatších, největších majetků na světě, ze sedmi jich jsou čtyři ropný společnosti. Teď do toho vstoupili ti IT hráči, kteří během pár let naakumulovali taky obrovský majetek, ale vlastně ty ropný společnosti mají dál obrovský vliv. Nemusíme chodit daleko, stejně tady jako Tykač a jiný skupiny dokážou totálně ovlivnit směřování nějakýho celýho kraje, celýho území a vlastně i celýho státu. Dokážou si prolobbovat vlastně všechno. A kolikrát zajímavými způsoby. Přemýšlí nad tím a dlouho dopředu si zajišťují a pojišťují svůj business, takže to je ta příčina. Ta fyzika je jasná, jo, proč tady je klimatická změna. Ti vědci jsou vlastně už za jedno, před třemi lety se ta shoda odhadovala u těch vědců na 97 % o tom, že za všechno oteplení může člověk. Teď je to 100 %. Tam je to bez debat a teď je potřeba se bavit o tom, když už od devadesátých let se tenhle problém snaží vyřešit v OSN a jí založený Mezivládní panel IPCC, panel pro výzkum klimatický změny, a který vlastně vydává reporty a zmiňuje, jaká je ta hranice, za kterou bychom neměli jít, tak proč vlastně ta politická reprezentace selhává v tom, vysvětlit lidem a chtít nějakou změnu a chtít ji realizovat?

T: Jaké je dle tebe řešení či soubor řešení té krize? Kdyby si shrnul nějaké body, co by tomu mohlo pomoci.

R: To je vždycky nějaká cesta, jo. Jedno se odvíjí od druhýho. Extinction Rebellion rozhodně neapeluje na nějakou individuální změnu. Je to složitější a hlavně systémový problém. Takže první věc, my neříkáme lidem, musíte změnit svůj způsob života, prostě říkáme, připojte se k nám a pojd'te s náma porušovat zákon a donuťme vydíracím způsobem vládu, ať to začne řešit. A to řešení je přes všechny odvětví. Je to vždycky nějaká technologie, která se tady musí nastavit. To znamená změnit trošku energetickou síť. Většina těch emisí je z energetiky. Změnit tu síť, připravit na tu změnu v masivní míře, podporovat a hlavně zimplementovat, nenechat to jenom na volném trhu, protože by to trvalo dlouho, ale stát musí i sám vybudovat

spoustu obnovitelných zdrojů, protože když to nechá na firmách, tak ty se do toho budou hrnout velmi pomalu. To znamená dotovat, aby se jim do toho chtělo a plus do toho si sám něco budovat. Plus velká část těch emisí jde ze zemědělství a živočišný výroby, takže přestat dotovat živočišnou výrobu a vlastně zpoplatnit všechny externality, což si taky myslím, že je to jeden z hlavních způsobů, jak to řešit. Ale tohle všechno co říkám, je součástí nějakých doporučení, nějakých studií, respektovaný think-thanky a jiné instituce je vydávají, jak to řešit. To, co Extinction Rebellion říká, je poslouchejte tyhle odborníky, ať to řešíme správně. Extinction Rebellion neříká, udělejme tady tolik a tolik solárních farem a tolik a tolik větrníků. Ne tak ne. Prostě dělejme to za účasti vědecké obce a ten způsob, jakým to realizujeme, ať je sociálně spravedlivý. To znamená ty lidi, třeba těch horníků tolik už nemáme. Oni se všichni ohánějí tím, že horníci přijdou o práci, ale ono jich je malé desítky tisíc, do deseti tisíc horníků teď máme. Takže tady se vůbec nebavíme o tom, že značná část lidí přijde o práci, to je téměř směšnej argument, ale furt to na lidi platí, jo. Oni jim pak dají volno z práce a naženu je demonstrovat před Ministerstvo, ale tahle akce odborů. To byla jediná akce odborů (smích), který se za dělníky vůbec nikdy nepostavily, když někdy zavíraly nějaký doly, ale když měly zavírat jeden specifickéj, tak je odbory nahnaly někam, ale ty odbory byly úzce navázaný na vedení společnosti, taky jako zajímavý případy všechno.

T: Takže tohle je něco, co tvrdí XR. A souhlasíš s tím nebo máš jiný názor?

R: Jo, jsem s tím strašně v souladu. Tohle mi sedí. Extinction Rebellion říká ve třetím požadavku, zřídte občanské shromáždění, což je podpora toho demokratického procesu, tak aby to rozhodnutí bylo spravedlivě sociálně respektované. To znamená, že z té společnosti, tak jak je v Americe porota, tak se vyberou lidi, kteří za to dostanou zapláceno a jsou vybráni právě z různých demografických vrstev té společnosti, aby tam byly všechny vrstvy tak nějak zastoupeny a tyhle se nabírajou, respektive proškolí na tu danou problematiku, a pak o tom diskutují, třeba jaká sada opatření by se měla implementovat v krátkodobým a dlouhodobým horizontu, jo. Já to vnímám jako strašně jednoduše. Teď jak vlastně říkají a my to teď (smích) máme jako požadavek v té naší akci, prostě ztlumme si topení, ať okamžitě snížíme spotřebu a ať velmi rychle do nějaké míry se staneme na ruské ropě a plynu. Myslím si, že existuje sada opatření, kterou jsme schopni udělat velmi rychle a díky čemu snížíme o 30 % okamžitě emise během jednoho roku. Třeba, já nevím, lidé začnou konzumovat polovinu živočišný stravy, protože je to zdravý, za prvý (smích). To, jakým způsobem dnes konzumujeme živočišnou stravu, je bezprecedentní, jo. Naše matky, naše babičky měly maso jednou za týden a my to máme denně třikrát. Takže to je jedna z nich a je to zdrojem, já nevím, mléčný

průmysl... A je zodpovědný za stejný množství emisí jako automobilová doprava, takže když to hodíme na polovinu, tak ty emise snížíme velmi. To samý ta doprava. Myslím si, že by mělo být společensky nepřijatelné, že někdo ve městě si jede do práce, jenom protože může. A taky, dá se to velmi rychle zimplementovat a vlastně bonifikovat lidi za to, že to nebudou dělat, nějakým způsobem.

Takže já to řešení vidím, jak jako v tom, změňme systém, začněme nějakou transformaci jako takový střednědobý cíl versus probuďme se (smích) a udělejme hned první rok masivní kampaň a šlapec do toho. Tohle se třeba dělá na lokální úrovni. Třeba partnerský město Brna Leeds, mě chodí jejich zpravodaj a to je prostě z jiného vesmíru. Oni dávají lidem soláry zdarma na střechu buď těm míň majetným, jiným příspěvky. Pak tam půjčují zdarma elektrokola. Překopali centrum města jako adaptační opatření protože holt se do poloviny století výrazně oteplí ještě, ať uděláme cokoliv, tak tam budují zelený zóny a tak dál, a tak dál. A prostě tady jsme v té fázi popření. V Německu vedle byla klimatická otázka téma jedna těch voleb, který tam proběhly teď na podzim. U nás v těch volbách, který proběhly na podzim, to nebylo vůbec žádný téma. To je prostě tak absurdní, s jakými klapkami na očích my tady žijeme, že je to až zvláštní. Jsme jak na jiný planetě pořád. Tak jo, já jsem ty řešení popsal asi, doufám.

T: Jestli jsou i jiné sféry tvého života, kam jsi zařadil tvé environmentální cítění a snahu o udržitelnost?

R: Je to strava, veganství. Jinak jako, já nevím... Teď hovořím o individuální změně... Do práce na kole, na kole jezdím furt (smích), takže do práce na kole jezdím celoročně pořád. Jako do mého rozhodování se to promítlo tímto způsobem a do sféry života vlastně... Nevím, spíš tak jako argumentuju na sociálních sítích s mýma kamarádama nějak, když se tam debatuje o aktivismu nebo když tam probírají můj aktivismus. Zkus mi nahodit nějaký příklad, abych dokázal relevantně odpovědět.

T: Já to právě myslela na té individuální úrovni, takže co děláš ve vlastním životě. Něco si třeba dělal i předtím, ale teď to děláš vědomě a tak.

R: No, teď jsem se zasekl, když jsem to řešil. Víím, že odpady neřeší klimatickou změnu, ale prostě třídíme odpad, protože to prostě dává smysl. Nechápu, proč to někomu smysl nedává (smích) nebo že to nedělá přirozeně. Já jsem takový, že dodržuju ty nastavený pravidla, mně to dělá dobře (smích). Ale teď jsem se zasekl vlastně na tom, že mám auto a teď už takový

starší a bude mít 20 let a nechci mít něco, co je nespolehlivý, kdybychom třeba jako rodina někam jeli, tak aby nás to nezahlavilo někde. No a já jsem strašně přemýšlel, jestli teda úplně bez vozu, protože většinou je to krabice, která stojí někde na ulici, ale jedu třeba na chalupu, potřebuju občas něco většího dovézt a ty sdílený auta v tom Brně nejsou na každém rohu a to mě štve, že proč ne. Že tohle je další oblast, do který musí samospráva a stát masivně zainvestovat, aby motivovaly, já nevím, milion lidí, co žijou ve velkých městech, místo toho, aby milion lidí má milion a půl aut, protože někteří holt mají dvě, protože prostě můžou, protože je to zatraceně levná věc, tak aby je stát motivoval k tomu, že pro ně bude výhodnější použít sdílený vozy a zároveň je stát výrazným způsobem navýší ty počty, aby na každém rohu tady stálo auto, který si můžu buď objednat a přijede samo, protože žijeme do prdele v jedna dvacátým století (smích). Ale není to tady, úplně zbytečně, podle mě už to tady dávno má být. To není věc, která by (smích), jako nic tomu nebrání podle mě. Teď ještě máme ty prachy, za chvíli už ty peníze mít nebudeme. Ať tady budeme po uši v nějaký brindě. Tak jenom jsem dospěl k tomu, že zas koupím novější ojetinu, protože ty okolnosti tomu ještě nejsou nakloněný a... Nechci úplně se zbavit určitý míry komfortu. Je to určitě o tom, že člověk je líný a hlavně že žijeme v naspídaným světě, kde holt potřebuju něco dovézt, tak prostě sednu do auta a dovezu si to, kdežto dřív to bylo na několik týdnů si něco zařídit, zajet si pro to, domluvit si odvoz nebo něco. Když naši rodiče třeba neměli auto nebo tak. V dnešní době jsme zvyklí, že všechno máme hned. A když mi to nedoveze rohlík, tak prostě sednu do káry a prostě si pro to dojedu a je to hned. Nebo můžu zažít milion věcí během měsíce, protože mě to auto tam dopraví. Ale to je ta zrychlená doba no. Hmmm. Možná že ze zdravotního hlediska to zpomalování a toho zbavit se auta a holt se nesnažit dosáhnout všeho hned by bylo možná lepší. Já to ještě přehodnotím (smích).

Rozhovor - František (2. kolo)

Pseudonym: František

Věk: 24

Pohlaví: Muž

Gender: Nebinární

Občanství: ČR

Délka rozhovoru: 51 minut

T: Co si myslíš, že je pro nás jako členy hnutí XR, znamená symbol XR s přesýpacími hodinami?

R: Mně to přijde, že je to snadno rozpoznatelný symbol, ačkoliv pokud vím, tak byl použitý i v jiných kontextech a jiných formách, ale je to takový snadno rozpoznatelný... hmmm.. Je to takový dobrý marketingově (smích) a já popravdě jsem tomu tolik nikdy nepřikládal význam v tom smyslu jako metaforickým, jako že nám odchází čas nebo tak, ale někteří lidé to tak třeba mají. Myslím si, že to hodně zpodobňuje to, o čem by Extinction Rebellion mělo být a to je prostě furt být na poplach a že ten čas na řešení klimatické krize dochází. Je to prostě velmi jednoduchý a velmi dobře zvolený logo a ony pak jsou další symboly, kteyr se za ty léta nějak vytříbily a ty jsou taky fajn.

T: A jaké to jsou symboly?

R: Noo... Úplně nějaký původní, řekl bych, tak 2019, tak během třeba té Rebélie v Londýně, tipuju, že to byl nějaký jeden člověk, co navrhl celou řadu symbolů, co si lidé tisknou na trička nebo na bannery a tak aj sou tam často nějaký zvířata. Byla tam včela určitě, a protože včela má prostě takový symbolický význam, že je to zásadní živočich pro nás a pro naši produkci potravin. A byla tam lebka ve smyslu, že... Dost často jsou tam nějaký kosti nebo i ty zvířata tam můžou být v kostěný formě, aby se upozorňovalo na to, že jim hrozí vyhynutí. Co dál... Já nevím, je toho hodně a furt se tvoří nový, co jsem koukal. Existuje online pomůcka na vytváření XR vizuálu, a to se pořád updatuje, proto je to celkem snadný vytvořit, aby to vypadalo hezky, to se dá snadno udělat na tom online tool a... Pak tam byl takový divný obličej, který jsem nikdy moc nepochopil, který má místo jednoho oka křížek a je tam nějak zakomponovaný otazník, nevím a ten má znamenat, že jsme úplně v háji, nebo tak, nebo skoro úplně v háji. Jo takže jsou nějaký takhle co, tím že XR je grass root hnutí, že prostě tam

kdokoliv může vytvářet nový materiál, pokud se nějak drží toho vizuálního stylu, tak je toho spousta a je to podle mě fajn aspekt toho hnutí.

T: V čem myslíš, že ten vizuální styl spočívá? Co to spojuje?

R: Často tam jsou přírodní motivy, ještě mě napadá, že tam jsou i stromy nebo kořeny zakomponované a on vlastně, nevím, zda to pořád vychází nebo se to nějak upgradetuje, ale vyšel už úplně na začátku takový design manuál, kde jsou i přímo odstíny barev, co se používají a vlastně jsou některé barvy, se kterými se potkáš častěji v XR, na XR akcích a tak. Tak jednak je to různý odstín zelený, ale taky taková světle růžová tam je, je tam vlastně od skoro každé barvy nějaký odstín. Myslím, že tma hnědá tam třeba vůbec není teda. Někaký odstín, který si vybrali a asi protože je v celku málo používaný, odlišuje nás, že to má pak takovou jednotnou identitu. Jo takže ideálně by se ty věci měli tvořit v těchle odstínech nebo použít tyhle odstíny na pozadí, dá se to samozřejmě nějak kombinovat a samozřejmě čím víc času ubíhá, čím je XR starší a no... Nevím, jestli větší (smích), ale třeba zkušenější hnutí, tak přibývají další formy vyjadřování.

T: Skvělý. Napadají tě ještě jiné formy toho vyjadřování? Tak jsou to tedy ty symboly, vizuál...

R: Tak pak to jsou věci, který tolik asi možná asi jedinečný, mi přijde, že třeba se v Čechách při těch akcích můžou zpívat nějaký písničky, co prostě dělá hodně protestních hnutí a může se tam klidně recitovat poezie nebo cokoli a samozřejmě se říkají nějaký proslovy do megafonu většinou. Co je tam asi fakt význačný, že XR si nebere servítky v tomhle, že často to říká tak, jak to je podle mě. Jako je určitě nějaký tendence od lidí to přehánět občas, na druhou stranu je otázka, ale v tom se snažíme navzájem korigovat, ale je na druhou stranu otázka, že jeden zdroj říká, že je to takhle špatný, druhý zdroj říká, že je to o trochu víc špatný, takže kde je vlastně ta pravda. Lidi to často nazývají apokalyptickou tematikou, vizí a já si myslím, že to většinou přehánějí. Že mi o tom nemluvíme až takhle v těch našich materiálech, ale mluvíme o tom s velikou urgencí, která by zároveň neměla být taková, že bude od začátku na lidi působit, že to je nesmysl, že se to nemůže stát, ale skutečně to podložit vždycky. Tohle se stane, proto a stane. Tohle se velmi pravděpodobně stane, pokud uděláme tohle. Je tam nějaká urgická linka v tom... Občas vídám kritiku, že strašíme nějakou apokalypsou. To je podle mě tím, že lidi, když se to snaží nějak zpracovat, tak si nás snaží zařadit do té kategorie lidí, kteří věří v nějaký konec světa, který nepříjde. Jako třeba v roce 2012 nemusí přijít konec světa nebo co já vím. A tohle to je mylný. Ale je to něco, co chápou,

že vzniklo, na základě toho, že někdo vzal naši komunikaci a ještě to vystupňoval. Takže si to takhle přebírali. Takže co dál... Další způsoby jak komunikujeme... Tak píšeme tiskové zprávy, píšeme na sociální média. Jsou na to komunikační manuály, měla by tam být jednotná linka. Dělají to snad lidi, co jsou v tom už trochu zkušenější, takže to se zas tak neliší od těch mluvených projevů, bych řekl. Pak co děláme, to je vyloženě interní věc, jak se projevujeme uvnitř hnutí, tak na to jsou taky nějaké zásady chování. Našich deset principů a hodnot, který určují velmi otevřenými pojmy, ale co bychom měli dělat. A my si to pak zkonkretizujeme, že na začátku každého meetingu si řekneme, jak se cítíme například. To je tak všechno, co mě teď napadá.

T: Super. Tak to souvisí s mou další otázkou. Jak chápeš solidaritu v rámci hnutí? Když budeme chápat solidaritu jako společenskou soudržnost, podporu v rámci skupiny.

R: Já hrozně nemám rád termín solidarita. Ne že bych neměl rád ten význam toho, ale je to pojem, který není úplně chápáný společností, že je součástí spíš nějakého aktivistického slovníku. Ale když pominu tohle (smích), tak solidarita je zásadní a já bych to možná nazval jinak, jako soudržnost nebo sounáležitost. Ideálně, my se snažíme v rámci ať už běžného nesouvisícího meetingu nebo přípravy před akcí nebo debřifů po akci se snažíme klást důraz na to, že člověk může mluvit upřímně, může říct svoje emoce, má na to prostor. Každý by měl mít možnost se vyjádřit v rámci jakéhokoliv meetingu a měl by tam být facilitátor, který tohle zařídí, že i lidi, kteří by sami od sebe mluvili méně, tak je vyzve, jestli k tomu nemají co říct. A co se týče toho projevování emocí, tak je jsou různé nástroje, jak tohle testovat. Děláváme třeba něco, co se jmenuje kruhy empatie, což znamená, že jeden člověk v rámci skupinky nebo dvojice, má možnost mluvit po nějakou dobu na nějaké téma, cokoliv co ho napadne, cokoliv co cítí v tu chvíli. Druhý člověk ho dvě minuty nepřetržitě naslouchá a nemá do toho vkládat ani nic vlastního, jenom ho naslouchá. Takže to je taky něco, co doufám, pomáhá třeba i předcházet potenciálním problémům ve skupině. Když člověk ví, jak se ten druhý cítí, tak najednou chápe třeba, že pokud se ten člověk ten den necítí dobře, tak chápe, že třeba reaguje velmi neadekvátně v tu chvíli. Je tam to pochopení a zároveň to prohlubuje nějaký ty skupinový vztahy a udržuje to kolektiv. Nevím, jestli jsem úplně odpověděl.

T: Jakým způsobem funguje komunikaci v hnutí? Ať už to je na té každodenní či pravidelné bázi, může to být skrz cokoliv, sítě, na živo... Jak komunikujete?

R: Já jsem se ti minule zmiňoval, že XR je hodně v úpadku, mi přišlo a od té doby uběhly takové kontroverzní akce a teď je v době, kdy se část toho hnutí, podle mě, hodně

zmobilizovala a teď chce něco dělat a část lidí, kteří nejsou měsíce nebo roky aktivní, tak třeba zlomila nad tím hnutí hůl, což mě upřímně je jedno. Nebo není mi to úplně jedno, ale prostě... Mám pocit, že to jsou lidi, kteří možná od začátku nebyli v souladu s tím, co XR dělá. Takže my nejsme v dobrém stavu a myslím si, že komunikace je jeden z dlouhodobých problémů v tom hnutí, protože my jsme používali úplně původně platformu Mattermost, což je online forum, který je podle mě fajn a přehledný, ale velmi dlouhou dobu sloužilo jako hlavní kanál pro interní debaty. Teď už to tak není, teď lidi co chodívali na Mattermost, tak tam nechodí, není to aktivní, protože asi je to prostě další stránka, kam člověk musí každodenně chodit a když má něco na Facebooku nebo na Signalu, který používá i jindy, tak je to možná pohodlnější v tu chvíli. Zároveň je to asi míň přehledný v telefonu, nevím. Jsou tam určitý rizika. Je to neintuitivní možná trochu pro nováčky. No, takže to byla jedna platforma, která byla ale velmi hezky rozčleněna, že každý tým tam měl svůj kanál a tak, každá místní skupina tam měla svůj kanál. Já jsem to měl rád, ale taky přišla chvíle, kdy jsem si říkal, že potřebuji měsíc, týden (smích) nekoukat na Mattermost, už toho mám moc prostě (smích). No, takže tohle byla první platforma. Dneska je to fungování takový hybridní, že to co je veřejný, komunikujeme na Facebooku ve skupině Extinction Rebellion, Čeští rebelové nebo to přímo hodíme na stránky, protože ty stránky všichni sledují, kdo se o nás zajímá, takže tam to oznámíme. Věci, co musí být tajný z různých důvodů, tak na Signalu a zase se zkoušeli i jiný věci, máme Google drive, tajnější drive. Zase těhle způsobů ukládání dat a komunikace těch se za tu dobu vytvořilo hodně. Ale teď možná (smích), tohle je hodně praktický, ale jak ta komunikace funguje třeba i v tom mezilidským hledisku, tak ta struktura je dobře daná. Jsem přesvědčený, že třeba v Anglii, nebo v zemích kde je XR větší, může fungovat, ale ona spadala na tom, že člověk, který byl jediný, kdo dělá tu danou věc, tak potom odpadl nebo těžko k sobě sháněl další lidi, takže třeba tým třeba právní měl dlouhodobě dva lidi a byli zahlcení. Třeba tým média, nikdo nechtěl dělat média, protože se na to necítil, protože většina lidí v klimatickém hnutí jsou introverti. Takže to bylo těžký a kdyby ta struktura takhle fungovala, když to stručně popíšu, tak to funguje tak, že je nějaký republikový tým, pak jsou místní skupiny a tyhle mezi sebou komunikují a v rámci každý tý skupiny jsou ještě podskupiny, který mají na starosti práva a média, umění, plánování akcí a tak. Tak kdyby to takhle fungovalo, tak to by bylo fajn a tam bylo možný zachovat i velkou transparentnost tý komunikace na Mattermostu, velmi jasný rozdělení mandátu, že každý věděl zhruba co může dělat a co už musí konzultovat s někým jiným a co není jeho mandát, pokud to chce dělat. Nějakou dobu se to k tomu blížilo a každé by měl vědět, na koho se obrátit, když něco potřebuje udělat. Ale doby, kdy ta struktura byla takováhle jsou bohužel

pryč (smích). Možná může za to covid a dalších milion věcí, ale teď ta komunikace je velmi spontánní a méně strukturovaná a méně asi i transparentní pro lidi, že se nemusí vědět úplně, jak se do určité komunikace zapojit. Jsou nějakí lidé, o kterých třeba vím, že dlouho v rámci XR nic neudělali, ale mají spolu tým, mají chata tam se baví a mám informace, že se tam hejtí současné dění v XRku, prostě je to takový, že se to roztříštilo trochu na tyhle skupiny, kde ostatní lidi už nejsou. To je samozřejmě škoda, ale jinak si myslím, že v XR jsou většinou lidi, co skutečně jsou vyspělí lidé a umí se sebou komunikovat a to i přesto, že XR má pověst v klimatickém hnutí, že vychytává divný lidi, že za náma chtějí divný lidi a pak narušují to dění, protože jsou nepřizpůsobiví a mají pak mylnou představu o tom, co XR je a vlastně se moc nechtějí zapojit do toho dění nebo ho chtějí pasivně podpořit a být mezi lidma, co jsou, nevím, na tom podobně asi. No, takže taková lidé taky existují, ale na druhou stranu si myslím, že lidi, aspoň ti, se kterými jsem v byl v XR dlouhodobě, tak jsem s nimi neměl žádný komunikační problém. Vždycky se to dalo vyřešit. Mohl být problém, že ten člověk nemá kapacity, a proto neodpovídá, což chápu, ale nedějí argumentační fauly, že se nevyskytují moc často hádky, že jsme schopni si navzájem porozumět a dospět k něčemu, použít tu empatii, jak jsem říkal. Že je i v pohodě vyjádřit emoce v jakém kolik bodě té konverzace. A měla by to být regenerativní kultura a to v zásadě znamená nebo jeden aspekt toho je, že člověk by si na sebe neměl brát víc, než dokáže zvládnout a že je úplně v pohodě, když řekne na něco ne. Neměl by se dít žádný nátlak, neměl by se dít žádný rozdávání rozkazů nebo přidělování práce, tady máš a udělej to, to by se nemělo dít. Máte to být konsensuální. No, takže to je nějaký ideál a myslím si, že i přesto, že ty struktury teď nefungují, tak v rámci toho jádra, co ještě existuje a plánuje další akce, tak tam ta komunikace mi zatím přijde fajn a vlastně se tam cítím velmi dobře v tom kolektivu.

T: Jak vypadá ta regenerativní kultura v praxi? Když si říkal, že je to nějaký ideál, ke kterému tíhnete a míříte k němu. Máš pocit, že toho v reálu dosahujete?

R: On to je široký pojem. Regenerativní kultura nebo to, jak jsme to chápali nebo jak část lidí to chápala, je třeba to, že nějakou dobu nepracujeme a děláme něco jiného společně, že si třeba zajdeme na procházku a že uděláme nějakou neaktivistickou aktivitu spolu. To je fajn, to je takový team-buildingový a vlastně to není celá náplň regenerativní kultury. Regenerativní kultura by měla prostupovat vším, co děláme. Určitě jsou snahy a jsou lidi, kteří to mají v sobě velmi hluboko zakořeněný, ale třeba i já sám jsem si toho občas nabral příliš na sebe, protože jsem úplně nešel dle těch zásad a občas jsem kvůli tomu vyhořel dočasně nebo tak. Takže to se stává, ale myslím si, že zrovna ve sféře komunikace se o to

snažíme a umíme si i říct, když někdo nekomunikuje dobře, tak si to umíme citlivě říct a neděje se tak, že by si to pak někdo řekl jenom v tajnosti a že by se to ta daná osoba ani nedozvěděla, že udělala něco špatně, to se doufám nestává. Já si fakt myslím, že je to v celku fajn. Je to takový nedokonalý, ale regenerativní kultura u nás nějak funguje. Možná ještě něco k ní, proč to tak máme. Já to vnímám, že je to protiklad toho, jak funguje z většiny současný systém. Je zaměřený hodně na produktivitu, že nikdo nemá na nic čas, všechno spěchá, všechno běží rutinně, všechno šlape jako hodinky. To je něco k čemu ten kapitalistický svět nás, ať už přímo nebo nepřímo motivuje, takže je hezký mít takovouhle bublinu a pořád si myslím, že se nám ji daří tvořit a že je to takový příjemný a příjemná ochrana od toho, aby nás ten systém úplně neserval.

T: Kdyby si měl definovat XR, jak by si ho definoval?

R: Tak já jsem dělal hodně přednášek o XR a většinou jedna z prvních vět nebo jedna z vysvětlujících vět je, že XR je masové hnutí, grass root hnutí, většinou to tam teda neříkám protože lidi nevědí, co to je, ale je to prostě hnutí, které pochází z lidí, v uvozovkách z běžných sfér populace nebo tak. A Je to hnutí, které pomocí taktiky nenásilné občanské neposlušnosti chce přimět vlády po celém světě, aby začaly adekvátně řešit klimatickou a ekologickou krizi.

T: Čím myslíš, že je jedinečné? Co je to jádro?

R: No, tak to je asi taky v celku jasný. No, je to více cílů, je to třeba i ta regenerativní kultura. Mě vždycky štve, když jdu na nějakou jinou schůzku jiného hnutí. Oni prostě neumí dělat schůzky a trvá to o hodinu dýl, než to mělo trvat a prostě lidi nejsou nějakým způsobem ani motivovaní k tomu, aby se přidali, nebo nevědí, co si z toho odnést. Dělat schůzky je strašně obtížný a umění vlastně, ale XR to má tak hluboko v těch svých kořenech, že většina těch meetingů, na kterých jsem byl, tak byly fajn, snesitelný (smích), co jsem byl s XR. Přestože je z podstaty otravný dvě hodiny se bavit o něčem, že to asi není věc, co bych dělal, kdybych si měl vybrat. Ale tak kromě regenerativní kultury, tak co nás odlišuje je samozřejmě ta strategie, což je nenásilná přímá akce, což samo o sobě ještě není něco, co by bylo výjimečný v Česku. Třeba hnutí Limity jsme my dělá občas blokády dolů, rypadel a tak, klimakemp, což se dá ještě považovat za nenásilnou přímou akci. I Greenpeace se někdy k něčemu takovému odhodlá, velmi nepřímo nebo takový z té pozice profesionálního aktivismu... Nebo Hnutí Duha. Tedy to, že porušujeme zákon a že porušujeme zákon buď z té motivace, že to děláme v krajní nouzi, že tohle je fakt závažná situace, pokud to nezvládneme, bude to mít hrozné

následky a nebo vlastně na podkladu práva na odpor, že když vláda nám odpírá věci, která nám dle Listiny základních práv a svobod musí poskytovat, což je třeba právo na příznivé životní prostředí, tak máme právo se postavit do odporu. Takže tohle překračování zákona a konkrétně ale kdybych řekl, Co nás skutečně odlišuje a co je nejvíc kontroverzní, tak je to, že narušujeme veřejné dění způsobem, kterým mnoha lidem i uvnitř klimatického hnutí přijde proti srsti. Může to být blokáda silnice, největší kontroverzí je blokáda silnice, vozovky, nějakého dopravního prostředku a kolejí a tak. Blokády institucí mívající větší ohlas uvnitř aktivistických kruhů, na druhou stranu se o tom prostě nikdo nedozví navenek. Instituce z podstaty věci prostě jsou většinou někde, kde lidi běžně nechodí a kde je to nemusí zajímat. Kdežto silnici využívají, aby se dostali z bodu A do bodu B, když to někdo zablokuje, tak má velký potenciál vygenerovat zájem, a potom je potřeba to samozřejmě nějak mediálně zvládnout a dobře ospravedlnovat, proč jsme to udělali, což si právě myslím, že specifikum klimatické změny je, že se to týká naprosto nás všech a že vlastně, pokud je tohle cesta jak přerušit nějakou apatii nebo aby se aspoň na vteřinu se nad tím zamysleli, tak je to podle mě správná cesta. Ale to mluvím jako člen XR. Jo, ale to co nás nejvíc odlišuje a způsobuje nejvíc sporů. Já ale doufám a věřím, že tahle metoda protestu se časem znormalizuje aspoň do určité míry. Ale je možné, že tou dobou už bude pozdě. No ale to je určitě tohle public disruption, myslím, že se tomu říká komerčně, to je to, co nás nejvíc odlišuje.

T: To je to, co vás nejvíce odlišuje od dalších environmentálních hnutí nebo organizací v ČR?

R: V podstatě jakýchkoliv aktivistických hnutí. Nemám pocit, že i třeba ani v lidskoprávní, ženskoprávní či společenských hnutích to není moc obvyklé dělat něco, za co se člověk dostane i do vězení či spáchat přestupek.

T: Kdyby si měl specificky říct, jaký je rozdíl mezi Limity jsme my, když jsi říkal, že také používají tu přímou akci a vámi jako XR.

R: No tak já mám pocit, že Limity jsme my prochází nějakou proměnou teď, že moc ty doly dělat nechtějí a teď zase chystají klimakemp... Já fakt nevím. Já mám z Limity jsme my dlouhodobě pocit, že to dělají tak, že jsou takový hodně neviditelní a že existují, ale není to moc vidět. Já jsem i byl na nějakých schůzkách a bylo to tristní. Brněnská skupina prostě nevěděla, co má dělat, co by měla dělat.

T: Jak by si porovnat ty schůzky u vás a u nich?

R: No tak teď brněnská skupina XR ani neexistuje, teď XR funguje jenom na republikové úrovni, takže těžko porovnávat. Ale čím se dále lišíme od Limity jsme my je to, co já vím, jsou inspirovaný Ende Gelände z Německa a oni jsou zaměřený nejvíc na uhlí a dřív dělali hodně blokády rypadel, že vlezli na rypadlo, třeba tam i přespali pár dnů. A teď se nějak ty místní skupiny rozhodly dělat vlastní protestní happeningy, který jsou takový různorodý, na různý témata a trošku to připomíná XR, ale je to skutečně spíš poklidný, nedojde tam k překročení zákona. Ale každopádně všechno tohle není public disruption v podstatě, že by nějak narušovali veřejné dění, že by překračovali zákon, že by něco blokovali, to se právě teď moc neděje. Není to něco, co by tímhle způsobem upoutalo pozornost lidí. No, není to tak naštvávací (smích), to je asi to, co chci říct, že to není tak kontroverzní z pohledu běžného občana. To je to, co zatím z jejich dosavadních působení v Česku mám pocit a z působení v XR, když to porovnám. Těch klimatických hnutí opravdu významných a velkých není moc, pak jsou ještě Fridays for Future a Greenpeace a ty poslední jen s opatrností považovat za klimatické hnutí, protože mají širší působení.

T: Jakou myslíš, nebo co si takhle slyšel nebo se k tobě dostalo, jakou má XR pověst v rámci českého klima hnutí? Už si to nakouzl předtím.

R: Já nejsem v tak velkém kontaktu s klima hnutím. I tím, že jsem vstoupil v roce 2019, a pak byl covid, tak s hodně lidma se znám z online prostoru víc než z fyzickýho prostoru (smích). Mně přijde vlastně vtipný mluvit o klima hnutí, když aktivních lidí je pár stovek. To je vlastně uzavřená bublina lidí (smích). Jejich názor pro mě není tak důležitý, upřímně. Nicméně, myslím si, že většina klima hnutí, lidí, co hlavně pochází z Greenpeace, Fridays, Duhy nebo nějakých jiných spolků, co jsou třeba nějak méně vůbec spojení s klimatem a třeba dělají trochu něco jinýho, ale jsou součástí klimatických koalicí a tak, tak u těch máme převážně negativní pověst z důvodu, že nesouhlasíme s touhle strategií, že by rádi dělali něco méně konfliktního, méně společensky vznětlivého a taky ale se setkávám s nepochopením vůbec té strategie, což mě mrzí. Od člověka, co je v klima hnutí, to prostě říká, že si nikdy neobtěžoval si přečíst, o čem ta akce byla. Nikdy neřešil náš pohled na to nebo to, co se tím snažíme sdělit. Myslím si, že to bylo velmi dostupný, kdyby chtěl. Setkal jsem se tím, že si lidi myslí, že to děláme proti automobilové dopravě přímo a to není pravda, pokud to zrovna není akce, která byla zaměřená proti automobilové dopravě, kterých jsme neměli moc, pokud vůbec nějakou. Je to jenom způsob, jak to téma dostat do médií, do pohledu veřejnosti. Takže tohle nepochopení mě mrzí nejvíc. A pak jsou pohledy, že, já nevím, tady můžu citovat... Ono se to pak tolik neliší od pohledu nějakýho nezasvěcenýho člověka. Třeba jeden pohled je, že jsme

nekomunikativní s tím zbytek klima hnutí, že se nechceme spojit, což do nějakých kampaní, kde nám to přišlo vhodný, jsme se spojili, ale bohužel tam není takový překryv, když oni chtějí zůstat u těch klidných akcí, který se tady dělají už v uvozovkách v podstatě desítky let, a nevidíme moc velký efekt. Když oni chtějí zůstat u těchto podob akcí, tak potom už je omezený množství věcí, u kterých můžeme spolupracovat. Určitě si můžeme sdělit nějaký technický know-how nebo tak. Můžeme si půjčovat materiály a tak, to je fajn, ale teď zvlášť, tím jak možná čím dál tíhneme k radikálnějším akcím, tak tahle cesta už bude brzy uzavřená nebo do té doby, než třeba někteří lidi nezmění názor. Nevím, jestli se to někdy stane, nevím, co by se muselo stát, aby se lidi uvědomili, že boj za změnu klimatu vyžaduje velkou sebeobět' podle mě. Takže další argument z klima hnutí... Máme mezi náma výraznou osobnost, což je Arne Springorum, což je člověk, jeden z lidí, co to tady založil, ale on je vnímaný jako vůdce, ale ono to skutečně není pravda, když se podíváš na působení XR. Lidí, co jsou dýl v XR vědí, že Arne potřebuje velmi často korigovat, potřebuje velmi často zmlknout a že to není člověk, na kterýho by se člověk ve všem bezvýhradně spolehnul a následovat se. Nikdo takový v našem hnutí není. Tohle je nehierarchický hnutí jako i jiná hnutí, ale i přesto je tam tahle miskoncepce, že lidi ztotožňují XR s tohle jedinou osobou nebo s nějakými výraznými osobami. Všechno je výsledkem chybný komunikace, samozřejmě.

T: Přemýšlel jsi někdy, že by si v hnutí přestal participovat, popřípadě co tě k tomu vedlo?

R: Dočasně. My jsme teď měli debatu, když teď budeme dělat kampaň, která bude obsahovat hodně opakovaných blokad silnic (smích), který se lidem nebudou líbit, jestli to nedělat pod nějakou jinou značkou, nakonec se někteří lidi rozhodli, že ne, že nakonec využijeme těch deset tisíc sledujících, co jsme nashromáždili za ty roky, což si myslím, že možná byla chyba, ale to nevadí. Takže mně je jedno, pod jakou značkou akce dělám, hlavně když dávají smysl, co mi skutečně akce, který sice rád podpořím, ale jsou takový vlažný a méně radikální a tak, tak mi tolik nedávají smysl v téhle době. Stane se nějaký happening. My jsme dělali v Brně průvod městem s kampaní Zastavme špinaví prachy, což je kampaň proti bankám nebo pojišťovnam v tomhle případě, který pojišťují fosilní průmysl v Česku. To byla tak špatná akce, že mám pocit, že nikdo z toho okolí ani nemohl pochopit o čem je. A vlastně byla hrozně taková rozvláčná, hrozně dlouho se čekalo a nikdo z toho neměl dobrej pocit. Fakt mi to připadalo, jako by to bylo jen proto, aby se tam ty lidi sešli, aby proběhla nějaká akce. Vůbec snaha o kontakt s veřejností nulová. No, podobný pocit máme z některých demonstracích, takových těch menších happeningů, kde prostě někdo jde před nějaký

ministerstvo, roztáhne tam banner, to mi nepřijde efektivní, nebaví mě to v uvozovkách a prostě je to pořád dokola a my vidíme, že to tý vládě vůbec nic nedělá. Vláda je schopná uzavřít dohodu o Túrowu, která je bodnutím do zad, která navzdory veškerému aktivismu tak bude pokračovat těžba v dole Túrow, bůh ví do kdy. Teď údajně uvažovala o tom, že prodlouží využívání uhlí přes rok 2033 ještě. Teď ještě žádá o embargo z omezení závislosti na ruských fosilních palivech. Přestože se tahle nová vláda stavěla do nějaký nový centroenvironmentální pozice, tak vůbec absolutně to nesplňuje a ještě zvyšuje jízdný v hromadný dopravě a podporuje automobilismus. My nemáme žádný vliv na tuhle vládu, a pokud neuděláme něco, co se jim opravdu nebude líbit nebo co opravdu nebude viditelný ve společnosti. To je pozice, kterou si myslím, bychom si měli přiznat a uvědomit. Takže mě dávají smysl akce, v kterých vidím nějaký potenciál, že tohle udělají, že vykračují z řady a že viditelným a zásadním způsobem ukazují, že se nám tohle nelíbí a že nám tady hrozí skutečně nesmírně závažná situace, pokud nezačneme brzo jednat. Takže proto jsem moc neuvažoval o tom, že bych působil v jiným hnutí. Leda že by se dělo něco takovýho a to já nikde moc nevidím a já vím o těch lidech, který smýšlí podobě a podobné akce by chtěli dělat a nacházejí se i noví samozřejmě, ale bylo to tohle kolektivum, takže se tam cítím zatím dobře, ale vždycky to přehodnocuju a měl jsem teď hrozně pocit, že se mi něco líbí, tak třeba v týhle konkrétní věci se přestanu angažovat na nějakou dobu, pak zas bude něco jinýho a budu mít energii a půjdu do toho. Já fakt nesnáším nebo spíš nechápu, když lidi dramaticky oznamují svůj odchod odněkud. Mně to fakt nezajímá prostě. Podle mě, co člověk by měl v téhle situaci udělat, říct si, kolik tomu můžu dát a začít makat. Protože když se do toho všichni brutálně nepoložíme, tak klima se položí. Takže to jsou moje pocity. Já i tím, že jsem začal v XR, tak nikdy jsem neměl tenhle pocit, že bych odešel. Když už, tak nechci kvůli kolektivu nebo těm lidem, co tam jsou, ale pak vždycky pak mrzí, že se nezkouší trochu jiný akce. Jo, jsou lidi, kteří bývali v XR, který znám odněkud a který jsou teď v něčem jiným a taky bych se na tom rád podílel, ale když se nad tím pořádně zamyslím a zastavím, tak mi to nedává moc smysl. Bylo by hrozně fajn tam být a je to dle mého taky důvod, ten kolektiv, proč to ty lidi dělají a proč v tom pokračují. Ale ten výsledek akcí mi nikdy nepřijde dost uspokojivý. To je třeba případ brněnský skupiny Limity jsme my. Já jsem u nich teď nedávno viděl první akci, kterou bych nazval akci. To bylo, že si postavili krasohled, kde se lidi můžou podívat skrz sklo na budoucnost plnou obnovitelných zdrojů energie. To je hezký, to je taková umělecká instalace, takový happening, fajn. Ale já nevím, koho to přesvědčí. Já nevím, kdo se tam vlastně podívá. Nevím, prostě tohle mě nikdy moc nepřesvědčí. A přeju si, aby se něco takovýho začalo dít.

T: Proč si myslíš, když si řekl, že znáš pár lidí, odešlo z XR a přidalo se k jiným hnutím, co myslíš, že je k tomu vedlo? Že odešli z XR a pokračovali v jiném hnutí a furt v podstatě pokračovali v tom aktivismu.

R: Tak já si myslím, že jednak ten kolektiv toho hnutí. Třeba protože v XR přeci jen je občas tendence dělat věci. Já se setkávám s nepochopením u lidí, kteří to nechápou. My jsme měli tu akci v Brně, která byla společná s ostatními klima hnutími a oni nepochopili, že v tu dobu XR dělá přednášku v Brně taky, která je organizovaná někým jiným, nemá s tím nic společného a oni to brali jako nějakou zradu, že jsme se nedomluvili. A jediný, co za tím je, je že lidi v XR dělají věci a zorganizovali tu přednášku a zároveň jiní lidi pracovali na tom průvodu. Pokud někdo přijde na přednášku, tak je to fajn a pokud někdo přijde na průvod, tak je to fajn. Prostě já si myslím, že co vystihuje moji pracovní etiku, že v rámci jakýkoliv společenský změny, který se snažíme dosáhnout, existují různé strategie a můžou existovat vedle sebe. Já netvrdím, že tamty akce jsou úplně zbytečné a určitě je sorta lidí, který to přesvědčí, kterým se to líbí, který to třeba i motivuje k něčemu. Ale pak jsou akce, který nemůže dělat každý, protože nenásilnou přímou akci, která potenciálně hrozí nějakým trestem a odnětím svobody a tak, nemůže dělat každej. To jsou prostě lidi, kteří jsou nějakým způsobem privilegovaný nebo to zrovna můžou udělat. Tak já jsem zrovna jeden z těch lidí, co se podílí na těchto akcích. Lidi, co odešli XR, dle mého měli problém s blokádami silnic často konkrétně, s tím levelem narušení. Ty argumenty jsou jasné. Slýcháváme je často. Lidi to jenom našťve, co kdyby jela sanitka. To jsou velmi známé argumenty. Takže buď měli problém s tímhle nebo třeba ten kolektiv je vyčerpal tímto důrazem na pracovní etiku, na nějakou činnost, že se toho po nich moc vyžadovali a třeba vyhořeli, nevím. Teď třeba chtějí být v nějakým fajn aktivistickým kolektivu, kde se toho tolik nedělá. To je jenom můj pocit, já těm lidem nevidím do hlavy. Nebo přestali chtít dělat tyhle věci a třeba se jim zalíbila jiná strategie, ale taky mohl být určitě nějaký konflikt, o kterým já nevím. Určitě jsou lidi, kteří nemají rádi určitý lidi, kteří jsou teď v XR a chápu i proč a chápu, že to i mohlo vypadat, že někteří lidi mají vůdcovství v tom XR a že když člověk se s nima rozhádá, tak odejde, to chápu. Roger Hallam, který je spoluzakladatel XR v Anglii, tak říká strašně kontroverzní věci a používá holocaust velmi necitlivě jako přirovnání, to je další věc, co chápu, že lidi kvůli tomu nechtějí být asociovaný s XR. On, přestože je spoluzakladatel nemá žádnou pozici v XR, nemá žádný vliv na XR a mě je to vlastně úplně jedno, co říká, do určité míry. Pokud s tím třeba souhlasí a je to dobrá přednáška, tak jo, tak to třeba doporučím dalším lidem.

Co je hlavně bizarní je, že se lidem líbí, co dělá XR v zahraničí a nelíbí se jim, co dělá v Česku. A to je taky takový specifický. A ono to je do určitý míry pravda, že Česko je specifický. Ale myslím si, že je tady prostor zkusit nenásilnou přímou akci podobnou, která se dělá v zahraničí. Takže jo, rozmanitý důvody, jako vyhoření...

T: Jak si řekl, že to české XR je něčím specifický, od těch jiných poboček ve zbytku světa. Tak čím se od nich odlišuje? Protože nějaké akce možná mají stejné, nějaké možná ne.

R: Jo, často je tam velká inspirace, často ty akce v podstatě obšleháme. Já mám pocit, že to jsem možná říkal v minulém interview, ale že česká většinová mentalita je taková, že se smějí lidem, co vystupují z řad y. Nevím, odkud to přesně pochází, jestli ta totalita nebo tak. Skutečně se člověk tady setká s obrovským množstvím hejtů, výsměchem a nadáváním třeba specificky do komunistů (smích). Zároveň lidi, co konají tu nenásilnou přímou akci můžou být inspirováni českou historií, třeba disentem během let okupace, v komunistickém režimu. Třeba Václav Havel, Petr Uhl. Oni šli do vězení třeba i na devět let a teď je vnímáme jako hrdiny, vnímáme je jako lidi, co dělali něco správného. A ja si myslím, že je stejně legitimní se postavit tomuto režimu. Takže co je specifický v Česku je, že máme tenhle příklad Sametová revoluce, což byla nenásilná revoluce. Máme příklady lidí, co šli do dobrovolně do vězení kvůli režimu proti režimu. Je to pořád nějaká mentalita, že to co se dělo po revoluci, je nějakým způsobem špatný. Evropská Unie nás někam tlačí, a že za komunismu svým způsobem bylo lepší. To je hrozně složitý, tím jsem se nikdy tolik nezabýval.

T: Tak já jsem vyčerpala všechny otázky. Napadá tě ještě něco, co by si rád řekl?

R: Já úplně nevím přesně, co tě teď zajímá. Vždycky je to nějaké téma, o kterém bych dokázal mluvit dýl, ale pokud ses chtěla dozvědět něco interního o XR, tak to se ti možná podařilo. Já nevím, zda jsem ten nejlepší zdroj. Já občas hrozně zabíhám. A taky nechci nic přikrášlovat a XR je skutečně do určité míry pořád v rozkladu a celé klima hnutí je v rozkladu. Je to fakt špatný. Já ti nebudu nic říkat, já myslím, že to možná víš, pokud se tímto zabýváš. Je to hrozně špatný s tou klimatickou změnou. Já nevidím moc té naděje. A to neznamená, že přestanu dělat ty věci, ale nevidím to moc pozitivně.

T: Ale když nevidíš tu naději, tak co tě drží v tom pokračování?

R: Já vidím konkrétní lidi, který dokázali vystoupit ze systému, který je naprosto toxický a vražedný a že žijí nějak jinak a to mi dává naději asi. Asi každý člověk, co mi přijde jako

dobry člověk, mi dáva naději. Ne že bych tu naději nedokázal najít, ale když to pak poměřím, když se náhodou projdu po nákupním centru, tak si uvědomím, co je všechno špatně. To není jenom tohle místo, ale i jiná místa. Ale je to strašný nepoměr síly v uvozovkách pár lidí, kteří jsou většinou vzdělání, ale který prostě jsou výjimkou v systému, že se dokázali vzdělat a uvědomit, že tato situace vyžaduje nějaký rychlý řešení a že se to teď neděje. A poměřit tyhle lidi s tou obrovskou silou systému, který skutečně není daleko od věci, co si představoval Orwell nebo Huxley, nejvíc Huxley v Konci civilizaci podle mě. Prostě spousta věcí, který jsou velmi potěšující a příjemný, tak jsme zdrogovaný do úplný apatie a poslušnosti vůči tomu systému a neptáme se na otázky, proč je tenhle systém špatně. Já teď můžu jet do supermarketu a nakoupím si tam avokádo nebo si koupím něco, co přiletělo z druhého konce planety, a nebo ještě ideálně kousky toho přiletěli z různých koutů planety a pak to někdo někde sestavil. To všechno teď můžu udělat a mnoho lidí se neptá, proč je tohle špatně a neuvědomuje si, že tohle je přístup, který naprosto není udržitelný a přirozený. Takže ta současná situace je tímto způsobem hodně podobná některým těmhle románům. Literatura minulého století a nejen minulého století je úplně plná těchto varování a proti tomuhle. A tyhle věci se postupně velmi přibližují pravdě a to se často používá i v jiných kontextech. Lidí si myslí, že nošení masek je jako 1984, ale to není (smích), to je úplně něco jiného. To vychází z principu soudržnosti a solidarity. Ty lidi to nechápou, ale vlastně naše současná konzumní společnost se podle mě blíží některý z těchto knih. Takže proto je podle mě té naděje málo a hlavně když si to člověk porovná ty lidi, kteří jsou ochotní něco dělat s tou obrovskou silou celý mašinérie. To je velmi nehezký výhled.